

Zápis z obhajoby disertační práce

Studentka: Mgr. Jana Ďoubalová
ID studia: 343210
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Translatologie
Název práce: „Kvalita z hlediska tlumočení jako strategického rozhodovacího procesu -
direkcionality a strategie při tlumočení právních textů“
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.
Oponenti: PhDr. David Mraček, Ph.D.
prof. PhDr. Daniela Müglová, CSc.
Datum obhajoby: 24. 6. 2019
Místo obhajoby: místnost č. 117, Hybernská 3, Praha 1
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Jana Králová, CSc.
Členové komise: prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.
doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D.
PhDr. Stanislava Moyšová, Ph.D.
PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D.

Přítomní: prof. PhDr. Jana Králová, CSc., prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc., doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D., PhDr. Stanislava Moyšová, Ph.D., PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D., prof. PhDr. Daniela Müglová, CSc., Mgr. Lukáš Klimeš. Mgr. Jana Ďoubalová

14:00 Předsedkyně komise prof. PhDr. Jana Králová, CSc. zahájila obhajobu, představila sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představila studentku.

14:05 Školitelka seznámila přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a její disertační práce, které uvedla ve svém písemném vyjádření.

14:15 Studentka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělila zejména:

- Disertační práce se v teoretické části zabývá nejobecněji řečeno kvalitou tlumočení a pro tyto potřeby bylo třeba zamyslet se nad definicí kvality jako takové a stanovit hodnotící přístup ke kvalitě tlumočení.

- Kvalita tlumočení je velice komplexní jev, který lze hodnotit z různých perspektiv a různými aktéry tlumočnického aktu. Při popisu subjektů, které tlumočení posuzují se opírám mimo jiné o model profesora Franz Pöchhacker.

- Další východisko pro posuzování tlumočení představuje komplexní systém hodnocení navržený Silvií Kalinou, přičemž je třeba mít na zřeteli, že hodnocení kvality produktu tlumočení je zaměřeno až na tlumočnický výstup, na textový produkt tlumočení, který potom je v rámci komunikace vnímán a hodnocen jednotlivými aktéry, případně srovnáván s originálem nebo s pomyslným perfektním, ideálním tlumočením. Druhou slabinou je, že takovéto hodnotící náhled na kvalitu tlumočení je subjektivní, ale také emočně nabitý. To může vést ke kognitivní a emoční podjatosti různých aktérů komunikace, včetně samotných tlumočnicků, případně studentů tlumočení.

- V empirické části byl proveden experiment, jehož cílem bylo zjistit, zda tlumočníci s různými jazykovými a znalostními profily budou řešit tlumočnické problémy odlišně a zda se projeví nějaká tendence v rozhodovacím procesu související právě s nakládáním s kognitivními zdroji.

- Byly analyzovány tři projevy právního zaměření s různým profilem a různou obtížností. Odbornost projevů byla považována za faktor zvyšující kognitivní zátěž a vyžadující přijmout specifické tlumočnické řešení.

- Bylo zjištěno, že rozdíly mezi jednotlivými skupinami existují u všech projevů. U méně náročných projevů nebo částí projevů se tolik neprojevují rozdíly v závislosti na směru tlumočení, ty jsou markantní u obtížnějších projevů. Rozdíly v souvislosti se znalostním základem jsou jednoznačné u všech projevů. Důležitým obecným závěrem z hlediska direkcionality tlumočení je,

že u náročnějších a kulturně vázaných projevů jsou tlumočníci pracující do cizího jazyka ve výhodě z hlediska využití kognitivních zdrojů a jsou schopni situace řešit efektivněji. Platí to pro zkoumanou jazykovou kombinaci, tedy malý a velký jazyk, kde je znalostní základ tlumočnicků pracujících do rodného jazyka menší, protože pracují z jazyka C. Zajímavé by jistě bylo podívat se na výsledky při tlumočení z jazyka B do jazyka A.

14:25 Oponentka prof. PhDr. Daniela Müglová, CSc., seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položila studentovi tyto otázky:

- 1) Studentka konstatuje, že mezi hodnoceními jednotlivými tlumočnickými nebyly rozdíly, v některých kritériích hodnocení se pohybovali na škále od „běžný“ až po „velmi obtížný“. Čím si teda vysvětluje tyto rozdílné hodnocení?
- 2) Studentka pro rozdělení tlumočnicků do skupin uplatnila kritérium jejich profesionálního zaměření (pracovní jazyky) a odborné specializace. Které osobnostní předpoklady, resp. charakteristiky účastníků, by bylo vhodné zkoumat jako další proměnnou, aby se zvýšila validita zjištění?

14:35 Oponent PhDr. David Mraček, Ph.D., seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

- 3) Jakým konkrétním způsobem by bylo možné Vaše výzkumná zjištění o vlivu direkcionality a odborných znalostí na kvalitu tlumočení promítnout do výuky tlumočení v kontextu českého vysokoškolského vzdělávání tlumočnicků?
- 4) Je možné Vaše poznatky o jazykových a prezentačních specifikách českých odborných projevů nějakým způsobem uplatnit v rámci studia (či samostudia) směřujícího k osvojení češtiny jako pracovního jazyka C, případně při dalším (celoživotním) rozvíjení této jazykové kompetence?

14:50 Studentka reagovala na vyjádření školitele, poděkovala za vedení dizertačního projektu.

14:51 Studenta reagovala na posudky oponentů a jejich položené otázky fundovaně zodpověděla. Co se týče dodatečných kritérií, na která se doptávala prof. Müglová, studentka uvedla, že z předložených výsledků nedokázala vyextrahovat žádnou další vědeckou proměnnou, žádný další vzorec, který by nebyl založen na subjektivním hodnocení. U tlumočnicků hraje velkou roli znalost tlumočnického kontextu a pracovního prostředí a dále osobní preference, které je těžké kvantifikovat.

Souhrnná analýza strategií, jako je décalage či anticipace, kterou navrhuje prof. Müglová, by byla jistě zajímavým výstupem, nicméně studentka uvádí, že v její práci na takovou analýzu nebyl prostor i proto, že práce není specificky zaměřená na tlumočnické strategie. Nicméně další vědecká práce by mohla takovouto zajímavou analýzu provést.

K výhradě oponenty ohledně stanovení zkušenosti tlumočnicků v letech, což nemusí být ideální „jednotka“, studentka upřesnila, že účastníci experimentu byli tlumočníci, kteří se živí tlumočením na profesionální úrovni a pracují na plný úvazek.

Studentka uvedla, že didaktické otázky Dr. Mračka by bylo zajímavé zpracovat jako samostatné výstupy. Doplnila, že by na seminářích bylo vhodné vést studenty a studentky k tomu, aby se více zaměřovali na hodnocení výkonu nikoli jako výsledku a nikoli na škále „dobrý – horší“, ale z hlediska procesního. Studenti by si mohli více osvojovat reflexi týkající se vlastních kognitivních zdrojů a způsobu řešení tlumočnických problémů. Dále by bylo dobré se více zaměřit na nácvik různých tlumočnických strategií a na rozložení kognitivní kapacity.

15:10 Oponenti (a školitel) se kladně vyjádřili k vystoupení studenta.

15:12 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupil:

PhDr. David Mraček se zeptal, zda je vhodné vkládat do českých vět anglické segmenty citací – zda je žádoucí, aby vznikaly česko-anglické syntaktické konstrukce.

Mgr. Jana Ďoubalová se domnívá, že pokud je informace vyjádřena v cizím jazyce srozumitelně a jasně, není důvod ji překládat. Oponent doplnil, že by bylo lepší zápis sjednotit alespoň na úrovni podmět-přísudek, tedy aby tyto dva základní kameny věty byly ve stejném jazyce. Prof. Müglová doplnila, že by bylo vhodné citaci parafrázovat a do závorky uvést originální znění.

Mgr. Jana Ďoubalová a PhDr. David Mraček, Ph.D., se zamýšleli nad posuzováním kvality tlumočení s ohledem na kvalitu předneseného projevu a na potíže, které prezentace může mít na

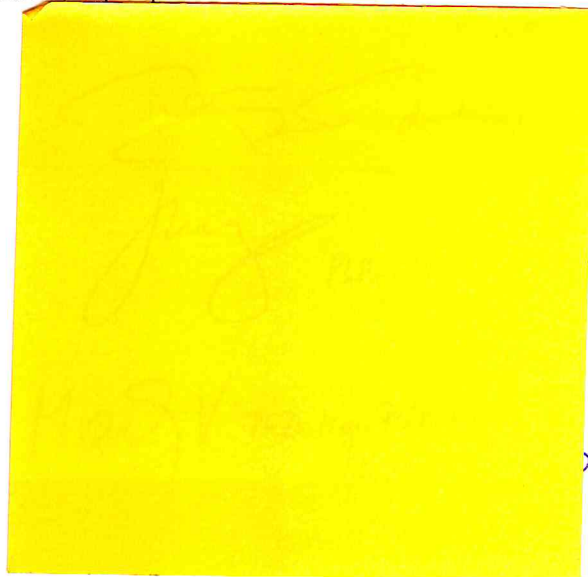
Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise ..5..... – přítomno členů komise ...5..... – kladných hlasů...5....., záporných hlasů ....0..... Obhajoba disertační práce byla klasifikována „prospěla“.

Zapisovatel: Lukáš Klimeš

Jméno a podpis předsedy komise:

prof. Ph.D. Jana Králová / CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:

bedla

Ph.D.

?